

Sygn. akt I S 193/18

POSTANOWIENIE

Dnia 15 stycznia 2019r.

Sąd Apelacyjny w Katowicach I Wydział Cywilny

w składzie następującym:

Przewodniczący: SSA Ewa Tkocz (spr.)

Sędziowie: SA Elżbieta Karpeta

SA Tomasz Ślęzak

po rozpoznaniu w dniu 15 stycznia 2019r. w Katowicach

na posiedzeniu niejawnym

sprawy ze skargi Z. K. na naruszenie prawa strony do rozpoznania sprawy w postępowaniu sądowym bez nieuzasadnionej zwłoki w sprawie toczącej się przed Sądem Okręgowym w (...), sygn. akt I Ns 148/16

z wniosku B. Ł.

przy udziale Z. K.

o ubezwłasnowolnienie całkowite

postanawia:

- 1) umorzyć postępowanie w zakresie ustanowienia adwokata;
- 2) oddalić skargę.

SSA Tomasz Ślęzak SSA Ewa Tkocz SSA Elżbieta Karpeta

Sygn. akt I S 193/18

UZASADNIENIE

Skarżący Z. K. domagał się stwierdzenia przewlekłości postępowania w sprawie prowadzonej przez Sąd Okręgowy w (...), pod sygn. I Ns 148/16, wskazując, że Sąd „nie potrafi” od trzech lat ustanowić dlań adwokata oraz kuratora kolizyjnego, czym pozbawia go prawa do słusznego procesu. Zarzucił „pozorność” podejmowanym w sprawie czynnościom procesowym.

Z tych przyczyn skarżący domagał się stwierdzenia przewlekłości postępowania oraz przyznania mu kwoty 20.000 złotych z tytułu odszkodowania.

Sąd Apelacyjny ustalił i zważył:

Skarga nie zasługuje na uwzględnienie.

Przedstawiając poniżej chronologię czynności procesowych dokonanych przez Sąd Okręgowy w (...) w sprawie I Ns 148/16 stwierdzić trzeba, że podnoszone przez skarżącego zarzuty są chybione.

Jak wynika z akt sprawy I Ns 148/16 w dniu 30 maja 2016r. do Sądu Okręgowego w (...) wpłynął wniosek B. Ł. o ubezwłasnowolnienie całkowite Z. K. (k. 3-4).

Zarządzeniem z dnia 31 maja 2016r. Sąd ten wezwał wnioskodawczynię do usunięcia braków formalnych wniosku przez przedłożenie stosownej ilości jego odpisów, co też uczyniła w zakreślonym terminie, tj. 15 czerwca 2016r. (k. - 11).

Następnie postanowieniem z dnia 18 lipca 2016r. Sąd ustanowił dla uczestnika Z. K. adwokata z urzędu (k. - 13), którego wyznaczyła Okręgowa Rada Adwokacka w B. pismem z dnia 1 sierpnia 2016r. (k. - 20).

Zarządzeniem z dnia 16 września 2016r. wyznaczono termin posiedzenia jawnego na 19 października 2016r. wzywając między innymi uczestnika Z. K. w celu wysłuchania (k. - 22). Wezwanie to zostało mu doręczone 6 października 2016r. (k. - 41), przy czym w dniu rozprawy przeprowadzonej 19 października 2016r. uczestnik nie stawił się. Rozprawę odroczone z terminem na 9 listopada 2016r., na który wezwano Z. K. pod rygorem przymusowego doprowadzenia oraz dopuszczono dowód z materiału procesowego zebranego w sprawie I Ns 140/06 (k. - 47).

Na kolejnej rozprawie, tj. 9 listopada 2016r. wezwany prawidłowo uczestnik nie stawiał się wobec czego odroczone termin posiedzenia na 15 grudnia 2016r. oraz wydano postanowienie o jego przymusowym doprowadzeniu na rozprawę (k. 69-70).

W piśmie z dnia 28 listopada 2016r. Z. K. złożył zażalenie na postanowienie z 9 listopada 2016r. (k. - 159).

15 grudnia 2016r. uczestnik nie został doprowadzony na rozprawę wobec czego odroczone termin posiedzenia na 24 stycznia 2017r. oraz ponownie zarządzono jego przymusowe doprowadzenie (k. 171, 172 i 180).

W dalszej kolejności zarządzeniem z 16 stycznia 2017r. odwołano rozprawę wyznaczoną na 24 stycznia 2017r., zaś akta sprawy przedstawiono Sądowi Apelacyjnemu w Katowicach wraz z zażaleniem uczestnika Z. K. na postanowienie z dnia 9 listopada 2016r. w przedmiocie przymusowego doprowadzenia na rozprawę (k. - 188).

W międzyczasie pismem z dnia 25 stycznia 2017r. Okręgowa Rada Adwokacka w B., na żądanie uczestnika, wyznaczyła jego pełnomocnikiem z urzędu adw. A. H. w miejsce adw. Ł. N. (k. - 213).

Postanowieniem z dnia 13 lutego 2017r. Sąd Apelacyjny w Katowicach oddalił zażalenie uczestnika Z. K. na postanowienie Sądu pierwszej instancji z dnia 9 listopada 2016r. (k. - 222). Po zwrocie akt Sąd Okręgowy podjął czynności związane z wnioskiem uczestnika o objęcie sprawy nadzorem Prezesa Sądu Okręgowego w (...) (k. 246).

Zarządzeniem z 21 marca 2017r. wyznaczono termin rozprawy na 6 kwietnia 2017r. polecając przymusowe doprowadzenie uczestnika Z. K. (k. 253). Na posiedzeniu tym stwierdzono nieobecność uczestnika ujawniając treść zapisku urzędowego wskazującego na brak możliwości jego doprowadzenia. Jednocześnie termin posiedzenia odroczone na 18 maja 2017r. (k. 265, 268).

Następnie w dniu 13 maja 2017r. Sąd Okręgowy wydał postanowienia w przedmiocie wynagrodzenia dla biegłych sądowych biorących udział w rozprawie przeprowadzonej 15 grudnia 2016r. i 6 kwietnia 2017r. polecając doręczenie ich odpisu stronom postępowania oraz biegłym (k. 314 - 315).

Na posiedzeniu w dniu 18 maja 2017r. wysłuchany został uczestnik Z. K., a nadto postanowiono o dopuszczeniu dowodu z opinii biegłych sądowych z zakresu psychiatrii i psychologii, którzy wyznaczyli termin badania uczestnika na 30 czerwca 2017r. Uczestnik oświadczył wówczas, że nie stawia się na badanie ponieważ „nie chce pomocy”. Jednocześnie odroczone rozprawę z terminem z urzędu (k. 324-326).

Zarządzeniem z 26 maja 2017 r. Sąd Okręgowy zwrócił się telefonicznie do Sądu Rejonowego w (...) o udzielenie informacji o stanie sprawy w przedmiocie przymusowego leczenia uczestnika (sygn. akt IV RNs 334/16). W odpowiedzi wskazano, że w sprawie tej została wydana opinia (k. 349-350).

10 lipca 2017r. biegli sądowi zwrócili akta sprawy wraz z informacją, że uczestnik Z. K. nie stawiał się na w wyznaczonym dniu na badanie (k. 375).

W dalszej kolejności Sąd Okręgowy zwrócił się do Sądu Rejonowego w (...) o nadesłanie opinii wydanej w sprawie IV RNs 334/16, a także wydał postanowienie z dnia 18 lipca 2017r. w przedmiocie wynagrodzenia dla biegłych sądowych biorących udział w rozprawie przeprowadzonej 18 maja 2017r. polecając doręczenie jego odpisu stronom postępowania oraz biegłym (k. 375, 376).

Zarządzeniem z dnia 25 lipca 2017r. Sąd ponownie zwrócił się do biegłych sądowych o wydanie opinii (k. - 386), zaś akta sprawy zostały im przekazane wraz z pismem z dnia 3 sierpnia 2017r. (k. - 391).

W piśmie z dnia 22 sierpnia 2017r. biegli sądowi zwrócili się do Sądu Okręgowego o wezwanie uczestnika Z. K. na badanie (k. - 397). Zarządzeniem z 8 września Sąd polecił ustalić telefonicznie termin badania uczestnika w(...) w B. - Białej (k. 397). Pismem z dnia 13 września 2017r. wezwano uczestnika na badanie wyznaczone na dzień 29 września 2017r. (k. 399), które zostało mu doręczone 22 września 2017r. (k. - 402).

Następnie uczestnik, w piśmie z dnia 25 września 2017r., złożył wniosek o wyłączenie od rozpoznania sprawy sędziego Sądu Okręgowego w (...) M. J., sędziego Sądu Okręgowego w (...) J. D. i sędziego Sądu Okręgowego w (...) R. K. (k. 403).

Postanowieniem z dnia 11 października 2017r. Sąd Okręgowy oddalił wniosek uczestnika o wyłączenie sędziów, zarządzając jednocześnie doręczenie jego odpisu stronom postępowania oraz prokuratorowi (k. 413-414).

W piśmie z dnia 2 listopada 2017r. uczestnik, reprezentowany przez pełnomocnika z urzędu, złożył zażalenie na powyższe postanowienie (k. 420-422). Zarządzeniem z dnia 16 listopada 2017r. wezwano pełnomocnika uczestnika do usunięcia braku formalnego zażalenia oraz udzielono Sądowi Okręgowemu w G. Ośrodek (...) w R. i Sądowi Rejonowemu w (...) informacji o etapie postępowania (k. 425). Braki formalne zażalenie zostały usunięte przy piśmie z 28 listopada 2017r. (k. - 436).

Zarządzeniem z 4 grudnia 2017r. zwrócono się do Sądu Rejonowego w B. o nadesłanie odpisu postanowienia o ustanowieniu kuratora dla uczestnika Z. K. (k. - 438).

Po doręczeniu w dniach 11 i 12 grudnia 2017r. odpisów zażalenia uczestnika na postanowienie z dnia 11 października 2017r. (k. 448, 454), pismem z dnia 15 stycznia 2018r. akta sprawy wraz z tymże zażaleniem przedstawiono do rozpoznania Sądowi Apelacyjnemu w Katowicach (k. - 478). Postanowieniem z dnia 7 lutego 2018r. Sąd ten oddalił zażalenie (k. 480), zwracając akta Sądowi Okręgowemu w dniu 28 lutego 2018r. (k. - 486).

Następnie, zarządzeniem z dnia 14 marca 2018r., Sąd Okręgowy zwrócił się do biegłych sądowych o wydanie opinii w sprawie (k. - 487), zaś 23 marca 2018r. ustalono termin badania na dzień 11 maja 2018r., na który wezwano uczestnika Z. K. (k. 489, 491).

W dniach 30 marca 2018r. i 4 kwietnia 2018r. wpłynął do Sądu wniosek pełnomocnika uczestnika o zwolnienie z obowiązku udzielania pomocy prawnej oraz o uzupełniające wysłuchanie uczestnika (k. 493-494, 497-498), których odpisy, na mocy zarządzenia z 6 kwietnia 2018r. (k.-502), doręczono wnioskodawczyni oraz prokuratorowi informując jednocześnie pełnomocnika uczestnika o terminie rozpoznania jej wniosku.

Wobec nie stawienia się uczestnika Z. K. na badanie wyznaczone na dzień 11 maja 2018r., biegły sądowy zwrócił w dniu 15 maja 2018r. akta sprawy (k. - 521).

Zarządzeniem z dnia 18 maja 2018r. Sąd Okręgowy podjął czynności zmierzające do usunięcia braków formalnych pisma wnioskodawczy z dnia 24 kwietnia 2018r. i doręczył odpisy pisma uczestnika z dnia 10 maja 2018r. (k. - 526).

W dalszej kolejności postanowieniem z dnia 9 czerwca 2018r. Sąd Okręgowy w (...) zawiesił postępowanie do czasu prawomocnego rozstrzygnięcia sprawy toczącej się przed Sądem Rejonowym w (...), sygn. akt IV RNs 334/16 w przedmiocie przyjęcia do szpitala psychiatrycznego bez zgody (k. - 536), zarządzając doręczenie jego odpisu wnioskodawczyni, pełnomocnikowi uczestnika i prokuratorowi.

W dniu 21 czerwca 2018r. zażalenie na powyższe orzeczenie wniósł uczestnik (k. 543-546), zaś po dokonaniu kontroli pod względem formalnym oraz doręczeniu jego odpisów, przedstawiono je wraz z aktami sprawy Sądowi Apelacyjnemu w Katowicach w dniu 30 lipca 2018r. (k. - 557). Postanowieniem z dnia 8 października 2018r. Sąd ten uchylił zaskarżone orzeczenie (k. - 573), zwracając akta Sądowi Okręgowemu 31 października 2018r. (k. - 597).

Zarządzeniem z dnia 15 listopada 2018r. wyznaczono termin rozprawy na 19 grudnia 2018r. (k. - 598).

W międzyczasie do Sądu Okręgowego wpłynęła skarga Z. K. na przewlekłość postępowania, którą Sąd ten pismem z dnia 7 grudnia 2018r., przekazał do rozpoznania Sądowi Apelacyjnemu w Katowicach, informując że akta sprawy I Ns 148/16 zostaną niezwłocznie przesłane po rozprawie wyznaczonej na 19 grudnia 2018r.

Na posiedzeniu tym Sąd Okręgowy stwierdził nieobecność uczestnika pomimo prawidłowego wezwania odraczając termin kolejnej rozprawy na 14 lutego 2019r. w celu przeprowadzenia badania i wydania opinii w sprawie oraz przymusowego doprowadzenia uczestnika Z. K. przez Policję w asyście pogotowia ratunkowego (k. - 736). Jednocześnie wydano postanowienie o przymusowym sprowadzeniu uczestnika Z. K. na badanie przez biegłych sądowych z zakresu psychiatrii i psychologii (k. - 737).

W piśmie z dnia 20 grudnia 2018r. uczestnik zaskarżył postanowienie w przedmiocie przymusowego sprowadzenia go na badanie przez biegłych sądowych (k. - 740), a wobec jego braków formalnych, zarządzeniem z 21 grudnia 2018r., wezwano do ich usunięcia (k. - 744).

Wraz z pismem z dnia 27 grudnia 2018r., w ślad za skargą uczestnika na przewlekłość postępowania Sąd Okręgowy przesłał Sądowi Apelacyjnemu w Katowicach akta sprawy I Ns 148/16.

Dokonując oceny przebiegu postępowania przed Sądem Okręgowym w B., na wstępie Sąd Apelacyjny wskazuje, że w myśl art. 2 ustawy z dnia 17 czerwca 2004r. o skardze na naruszenie prawa strony do rozpoznania sprawy w postępowaniu przygotowawczym prowadzonym lub nadzorowanym przez prokuratora i postępowaniu sądowym bez nieuzasadnionej zwłoki

(Dz. U. z 2018r., poz. 75 tekst jednolity), zwanej dalej w skrócie: ustawą o skardze, strona może wnieść skargę o stwierdzenie, że w postępowaniu, którego skarga dotyczy, nastąpiło naruszenie jej prawa do rozpoznania sprawy bez nieuzasadnionej zwłoki, jeżeli postępowanie zmierzające do wydania rozstrzygnięcia kończącego postępowanie w sprawie trwa dłużej niż to konieczne dla wyjaśnienia istotnych okoliczności faktycznych i prawnych albo dłużej niż to konieczne do załatwienia sprawy egzekucyjnej lub innej dotyczącej wykonania orzeczenia sądowego (przewlekłość postępowania).

Dla stwierdzenia czy w sprawie doszło do przewlekłości postępowania, należy zgodnie z treścią art. 2 ust. 2 ustawy o skardze ocenić w szczególności terminowość i prawidłowość czynności podjętych przez sąd w celu wydania rozstrzygnięcia kończącego postępowanie w sprawie, uwzględniając łączny dotychczasowy czas postępowania od jego wszczęcia do chwili rozpoznania skargi, niezależnie od tego, na jakim etapie skarga została wniesiona, a także charakter sprawy, stopień faktycznej i prawnej jej zawilosci, znaczenie dla strony, która wniosła skargę, rozstrzygniętych w niej zagadnień oraz zachowanie się stron, a w szczególności strony, która zarzuciła przewlekłość postępowania.

Uwzględniając opisane wyżej kryteria stwierdzić przyjdzie, że brak jest podstaw do uznania trafności zarzutu skarżącego, jakoby Sąd Okręgowy w postępowaniu I Ns 148/16 podejmował „pozorne” czynności prawne. Wniosek o ubezwłasnowolnienie całkowite wpłynął do Sądu Okręgowego w (...) 30 maja 2016r. Od tego czasu do dnia wpływu skargi Sąd podejmował czynności związane z usuwaniem braków formalnych wniosku oraz innych pism składanych zarówno przez wnioskodawczynię jak i skarżącego, przeprowadzał rozprawy, a także rozpoznawał wnioski skarżącego, kontrolował i nadawał bieg środkom zaskarżenia składanym przez niego na postanowienia w przedmiocie przymusowego doprowadzenia na rozprawę, wyłączenia sędziów, zawieszenia postępowania.

Nie negując potrzeby korzystania przez skarżącego z przysługujących mu uprawnień procesowych stwierdzić trzeba, że nie tylko podejmowane przez niego działania, lecz przede wszystkim notoryczne niestawianie się mimo wezwań Sądu na rozprawach oraz badaniach wyznaczonych przez biegłych sądowych w sposób oczywisty wpłynęły na wydłużenie czasu trwania postępowania. Zauważyć należy, że w jego toku odbyło się dotychczas sześć rozpraw, tj. 19 października 2016r., 9 listopada 2016r., 15 grudnia 2016r., 6 kwietnia 2017r., 18 maja 2017r., 19 grudnia 2018r., przy czym skarżący stawiał się tylko na jednej - 18 maja 2017r., podczas której został wysłuchany, lecz wprost odmówił stawienia się na badanie przez biegłych sądowych. Podnieść przy tym trzeba, że główną przyczyną odroczeń rozpraw była nieusprawiedliwiona nieobecność uczestnika (skarżącego). Nadto, pomimo dopuszczenia w sprawie dowodu z opinii biegłych z zakresu psychologii i psychiatrii oraz wielokrotnego zwracania przez Sąd Okręgowy o jej wydanie opinia ta nie została dotąd sporządzona na skutek braku możliwości zbadania uczestnika (skarżącego), który nie stawia się zarówno na wezwania biegłych, jak i Sądu.

Należy zatem przyjąć, że podejmowane przez Sąd Okręgowy czynności były prawidłowe, celowe a czas, w którym ich dokonywano był uzasadniony koniecznością reagowania na działania stron (wnioski, środki zaskarżenia) i zaniechania (nieusprawiedliwiona nieobecność na rozprawie) skarżącego, biegiem terminów procesowych, koniecznością oczekiwania na korespondencję procesową i zwrotne poświadczenie jej odbioru. Odstęp czasowy pomiędzy kolejnymi czynnościami procesowymi uznać należy za adekwatny, odpowiadający normalnemu sposobowi procedowania. Podobnie ocenić należy częstotliwość wyznaczenia terminów rozpraw.

Podkreślić przy tym trzeba, że wydłużenie czasu trwania postępowania spowodowane było w głównej mierze trudnością z wysłuchaniem skarżącego na rozprawie oraz brakiem możliwości sporządzenia opinii przez biegłych sądowych, albowiem skarżący nie stawiał się mimo wezwań Sądu, utrudniał jego przymusowe doprowadzenie, a także odmawiał poddaniu się badaniom przez biegłych. Opóźnienie to w żadnej mierze nie było zawinione przez Sąd, przeciwnie terminowość i celowość podejmowanych przez Sąd czynności dowodziła aktywnego przeciwdziałania przewlekłości postępowania.

W konsekwencji uznać należy, że w okresie objętym skargą, tj. od dnia wszczęcia postępowania do chwili jej wniesienia, nie było podstaw do zarzucenia Sądowi Okręgowemu w (...) działania opieszałego czy przewlekłego.

Za bezzasadne należy uznać zarzuty skarżącego o pozbawieniu go prawa do słusznego procesu skoro postanowieniem z dnia 18 lipca 2016r. Sąd ustanowił dlań adwokata z urzędu (k. - 13). Z tych też przyczyn jego wniosek o ustanowienie adwokata do sporządzenia skargi uznać należy za zbędny. Pełnomocnictwo w sprawie objętej skargą rozciąga się bowiem także na postępowanie wywołane jej wniesieniem, co uzasadnia umorzenie postępowania w tym zakresie

(art. 355 §1 w związku z art. 361 k.p.c. oraz art. 8 ust. 2 ustawy o skardze).

Wobec powyższego stwierdzić należy, że okoliczności wskazane przez skarżącego, w świetle przesłanek określonych w art. 2 ust. 2 ustawy o skardze, nie pozwalają na uznanie, że doszło do rozpoznania sprawy z nieuzasadnioną zwłoką.

Z tych przyczyn skarga jako bezzasadna podlegała oddaleniu z mocy art. 12 ust. 1 ustawy o skardze, o czym Sąd Apelacyjny orzekł w sentencji.

SSA Tomasz Ślęzak SSA Ewa Tkocz SSA Elżbieta Karpeta